

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 180 (XXIV) — Nr. 390

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 12 iunie 2012

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 355 din 24 aprilie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, precum și ale art. 91 ¹ —91 ⁵ din Codul de procedură penală	2–5
Decizia nr. 496 din 10 mai 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice	5–7
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
579. — Hotărâre privind aprobarea amendamentului convenit între Guvernul României și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prin scrisoarea semnată la Washington și la București la 15 decembrie 2011, la Acordul de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat finanțării Proiectului privind reforma sectorului sanitar — faza a II-a, semnat la București la 28 ianuarie 2005	8–9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 9 din 14 mai 2012	10–15
★	
Rectificări	16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 355

din 24 aprilie 2012

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, precum și ale art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală

Acsinte Gaspar	— președinte
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, precum și ale art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Liviu Florian în Dosarul nr. 3.043/83/2011 al Tribunalului Satu Mare — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 709D/2011.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, sens în care face trimitere la jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 31 mai 2011, pronunțată în Dosarul nr. 3.043/83/2011, **Tribunalul Satu Mare — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, precum și ale art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Liviu Florian în dosarul de mai sus având ca obiect soluționarea unei cauze penale în care se fac cercetări cu privire la săvârșirea unor infracțiuni de corupție.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 și ale Legii nr. 54/2006 contravin prevederilor constituționale ale art. 76 alin. (1) referitor la adoptarea legilor organice cu votul majorității membrilor fiecărei

Camere, ale art. 115 alin. (4)—(6) referitor la situațiile extraordinare care impun adoptarea unei ordonanțe de urgență, la momentul intrării în vigoare și la domeniul de reglementare a acestora, ale art. 131 alin. (3) referitor la funcționarea parchetelor pe lângă instanțe și la rolul acestora de a conduce și supraveghea activitatea de cercetare penală și ale art. 132 alin. (1) referitor la principiile care guvernează activitatea procurorilor, deoarece Guvernul a intervenit prin procedura ordonanțelor de urgență în domeniul legilor constituționale și al celor care privesc regimul instituțiilor fundamentale ale statului. Nu există niciun dubiu că Ministerul Public face parte din categoria acestor instituții. Totodată, Guvernul nu se afla într-o situație extraordinară care să justifice emiterea actului normativ contestat. Împrejurarea aprobării ulterioare prin lege adoptată cu cvorumul prevăzut în cazul legilor organice nu este de natură a înlătura interdicția constituțională și nici de a valida demersul neconstituțional al Guvernului. Totodată, de vreme ce prin emiterea ordonanței de urgență contestate a fost afectat regimul unei instituții fundamentale a statului, cum este autoritatea judecătorească, este evident că actul a fost adoptat cu înfrângerea dispozițiilor constituționale ale art. 115 alin. (6).

Totodată, dispozițiile criticate creează un organism paralel instituției constituționale a Ministerului Public, instituție care trebuie să funcționeze unitar și coerent, pe principiul legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic. Se arată că prin textele criticate nu se creează o direcție, ci un parchet de sine stătător, sustras ierarhiei constituționale care trebuie să guverneze Ministerul Public.

De asemenea, cu prilejul votării Legii nr. 54/2006 nu s-a respectat procedura constituțională. Astfel, potrivit art. 76 alin. (1) din Legea fundamentală, legile organice se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere. În ziua votării legii, în Camera Deputaților au fost prezenți 242 de deputați. După mai multe întreruperi ale ședinței și în condițiile în care în sală mai rămăseseră 135 de deputați, s-a trecut la vot. Astfel, legea a fost votată prin ridicarea mâinii și, fără să numere voturile, președintele a constatat că există o singură abținere, declarând că legea a fost adoptată cu „marea majoritate a celor prezenți”. Prin urmare, în prima Cameră, legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 a fost adoptată în condițiile în care nu exista cvorum de ședință (în prezența unui număr de 135 de deputați) și fără să aibă întrunită majoritatea cerută de art. 76 alin. (1).

În ce privește dispozițiile art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală, autorul excepției susține că acestea afectează prevederile constituționale ale art. 20 — *Tratatul internațional privind drepturile omului*, art. 26 — *Viața intimă, familială și privată*, ale art. 28 — *Secretul corespondenței și ale art. 53 — Restrangerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, precum și prevederile art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în

măsura în care sunt interpretate ca fiind incidente și înainte de începerea urmăririi penale împotriva unei persoane.

Tribunalul Satu Mare — Secția penală opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului și dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 899 din 7 octombrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 226 din 13 martie 2006, precum și ale art. 911—915 din Codul de procedură penală referitoare la *Condițiile și cazurile de interceptare și înregistrare a convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon sau prin orice mijloc electronic de comunicare, Organele care efectuează interceptarea și înregistrarea, Certificarea înregistrărilor, Alte înregistrări și Înregistrările de imagini.*

Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prin dispozițiile legale criticate sunt încălcate prevederile constituționale ale art. 20 — *Tratatele internaționale privind drepturile omului*, art. 26 — *Viața intimă, familială și privată*, art. 28 — *Secretul corespondenței*, art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, art. 76 alin. (1) referitor la adoptarea legilor organice cu votul majorității membrilor fiecărei Camere, art. 115 alin. (4)—(6) referitor la situațiile extraordinare care impun adoptarea unei ordonanțe de urgență, la momentul intrării în vigoare și la domeniul de reglementare a acestora, art. 131 alin. (3) referitor la funcționarea parchetelor pe lângă instanțe și la rolul acestora de a conduce și supraveghea activitatea de cercetare penală și ale art. 132 alin. (1) referitor la principiile care guvernează activitatea procurorilor, precum și dispozițiile art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la *Dreptul la respectarea vieții private și de familie.*

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile legale criticate au mai fost supuse controlului său din perspectiva unor critici similare.

Astfel, cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 316 din 23 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 328 din 18 mai 2010, și Deciziei nr. 1.706 din 17 decembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 42 din 19 ianuarie 2010, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru

modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, statuând că este neîntemeiată critica privind încălcarea prevederilor constituționale ale art. 132, deoarece Direcția Națională Anticorupție a fost concepută ca structură cu personalitate juridică în cadrul Ministerului Public, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție. Astfel, potrivit art. 131 alin. (2) din Legea fundamentală, „Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii”, condiții care au stat și la fundamentarea organizării și funcționării Direcției Naționale Anticorupție. Faptul că la art. 1 alin. (3¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție s-a prevăzut că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție conduce Direcția Națională Anticorupție prin intermediul procurorului șef al acestei direcții nu justifică susținerea că textul de lege este neconstituțional. Dimpotrivă, având în vedere și prevederile art. 132 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora procurorii își desfășoară activitatea pe baza principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic, se poate constata că dispozițiile legale criticate nu constituie altceva decât o reflectare a principiilor constituționale menționate și o subliniere a naturii juridice a Direcției Naționale Anticorupție, aceea de magistratură specială instituită pentru combaterea infracțiunilor de corupție.

Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, considerentele deciziilor mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

Referitor la critica fundamentată pe încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 115 alin. (4) și (6) din Constituție, Curtea a constatat, prin Decizia nr. 297 din 23 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 328 din 18 mai 2010, că actuala Direcție Națională Anticorupție a fost înființată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 11 aprilie 2002, și care a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 503/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 523 din 18 iulie 2002. La acea dată era în vigoare Constituția din anul 1991, care nu condiționa emiterea unei ordonanțe de urgență de îndeplinirea exigențelor prevăzute în prezent în alineatele (4) și (6) din art. 115, iar Guvernul a adoptat în temeiul art. 114 alin. (4) din Legea fundamentală, nerevizuită, actul de înființare a instituției în cauză.

Totodată, prin Decizia nr. 235 din 5 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 31 mai 2005, s-a statuat că modificările și completările aduse prin ordonanțele de urgență și legile de aprobare a acestora referitoare la actuala Direcție Națională Anticorupție au păstrat statutul special al acesteia față de celelalte parchete din structura Ministerului Public, fiind organizat ca parchet specializat în combaterea infracțiunilor de corupție, structură autonomă cu personalitate juridică în cadrul Ministerului Public.

Or, ținând seama de „Decizia Curții Constituționale nr. 235 din 5 mai 2005, prin care s-au declarat neconstituționale prevederile prin care Parchetul Național Anticorupție era competent cu investigarea infracțiunilor comise de către deputați și senatori, segmentându-se astfel major investigarea corupției la nivel înalt și influențându-se negativ eficiența activității de luptă împotriva acestui fenomen, cu implicații majore asupra procesului de integrare a României în Uniunea Europeană, datorită neadaptării la cerințele europene referitoare la justiție și combaterea corupției și având în vedere cerința restrângerii competenței organismului specializat în combaterea corupției la

cazurile de mare corupție definite prin calitatea faptuitorului și prin valoarea prejudiciilor, precum și a eficientizării acestuia”, Guvernul a emis Ordonanța de urgență nr. 134/2005, contestată în prezenta cauză. Prin urmare, având în vedere rațiunea edictării actului normativ așa cum a fost arătată în preambulul său, Curtea constată că nu sunt încălcate dispozițiile constituționale ale art. 115 alin. (4) din Constituție, legiuitorul delegat fiind pe deplin legitimat în acest sens.

Referitor la interpretarea dispozițiilor constituționale ale art. 115 alin. (6), Curtea constată că, prin Decizia nr. 1.189 din 6 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 787 din 25 noiembrie 2008, a statuat că, în accepțiunea acestui text, interdicția adoptării de ordonanțe de urgență este totală și necondiționată atunci când aceasta menționează că ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale și că nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică. În celelalte domenii prevăzute de text, ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate dacă „afectează”, dacă au consecințe negative, dar, în schimb, pot fi adoptate dacă prin reglementările pe care le conțin au consecințe pozitive în domeniile în care intervin. Prin urmare, a afecta presupune „a suprima”, „a aduce atingere”, „a prejudicia”, „a vătăma”, „a leza”, „a antrena consecințe negative”.

Astfel, referitor la interdicția Guvernului de a adopta o ordonanță de urgență în domeniul instituțiilor fundamentale ale statului, în speță, Ministerul Public, Curtea constată că, în prezenta cauză, fondul reglementării constituit de dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 nu afectează, în sensul arătat mai sus, instituția Ministerului Public, transformarea Parchetului Național Anticorupție în Direcția Națională Anticorupție fiind un imperativ desprins, pe de o parte, din rațiuni de conformitate cu Legea fundamentală și impuse la rândul lor de Decizia Curții Constituționale nr. 235 din 5 mai 2005, definitivă și general obligatorie și, pe de altă parte, din necesitatea îmbunătățirii activității acestei structuri specializate.

Întrucât prin natura și finalitatea reglementării criticate nu s-au evidențiat aspecte negative menite a perturba organizarea și funcționarea Ministerului Public, Curtea urmează a respinge o astfel de critică.

În sfârșit, în ceea ce privește critica potrivit căreia Legea nr. 54/2006 a fost adoptată prin înfrângerea dispozițiilor art. 76 alin. (1) prin aceea că în momentul votării nu a fost întrunită majoritatea cerută de textul constituțional, Curtea constată că, potrivit art. 146 din Legea fundamentală, aceasta, în calitate de garant al supremației Constituției, își exercită competența în limitele stabilite. Așa fiind, posibilele neajunsuri referitoare la desfășurarea ședințelor celor două Camere ale Parlamentului nu pot fi supuse cenzurii instanței de contencios constituțional. În ceea ce privește fondul acestor critici, Curtea constată că o problemă similară a fost dezlegată cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 24 noiembrie 2010, când, la pct. I 1.1, a statuat că dintre cvorumul de lucru și cel de vot numai acesta din urmă este reglementat prin Constituție și că „nimic nu împiedică instituirea prin regulament a unui alt cvorum de lucru decât cvorumul de vot”. Totodată, Curtea a stabilit că dispozițiile constituționale ale art. 74 alin. (2) [devenite, în urma revizuirii și republicării Constituției, art. 76 alin. (2)] „au în vedere votul final exprimat pentru proiectul de lege în ansamblu”.

Curtea constată că dispozițiile din Codul de procedură penală referitoare la interceptarea și înregistrarea convorbirilor ori comunicărilor efectuate prin telefon sau prin orice mijloc

electronic de comunicare au mai fost supuse controlului său prin raportare la critici similare. Astfel, prin Decizia nr. 1.556 din 17 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 18 decembrie 2009, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 91¹, art. 91² alin. 2 și art. 91⁵ din Codul de procedură penală. Cu acel prilej a statuat că interceptările și înregistrările audio sau video prevăd suficiente garanții, prin reglementarea în detaliu a justificării emiterii autorizației, a condițiilor și a modalităților de efectuare a înregistrărilor, a instituirii unor limite cu privire la durata măsurii, a consemnării și certificării autenticității convorbirilor înregistrate, a redării integrale a acestora, a definirii persoanelor care sunt supuse interceptării, iar eventuala nerespectare a acestor reglementări nu constituie o problemă de constituționalitate, ci una de aplicare, ceea ce însă excedează competenței Curții Constituționale, întrucât, potrivit alin. (3) al art. 2 din Legea nr. 47/1992, „Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată [...]”.

De asemenea, Curtea a mai statuat că „nu poate fi primită nici susținerea potrivit căreia dispozițiile legale criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 28 și 53, deoarece înseși textele invocate oferă legiuitorului libertatea unei astfel de reglementări, secretul corespondenței nefiind un drept absolut, ci susceptibil de anumite restrângeri, justificate la rândul lor de necesitatea instrucției penale. Astfel, societățile democratice sunt amenințate de un fenomen infracțional din ce în ce mai complex, motiv pentru care statele trebuie să fie capabile de a combate în mod eficace asemenea amenințări și de a supraveghea elementele subversive ce acționează pe teritoriul lor. Așa fiind, asemenea dispoziții legislative devin necesare într-o societate democratică, în vederea asigurării securității naționale, apărării ordinii publice ori prevenirii săvârșirii de infracțiuni”.

Totodată, Curtea a arătat că modul de aplicare a dispozițiilor legale criticate nu constituie o problemă de constituționalitate, sens în care a reținut că nu se poate admite ideea înfrângerii prezumției de constituționalitate ca urmare a aplicării unor dispoziții legale în contradicție cu legea ori cu principiile fundamentale.

În plus, însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a validat prevederile legale contestate prin Hotărârea din 26 aprilie 2007 în Cauza *Dumitru Popescu împotriva României*, paragraful 82. Astfel, după ce a reținut existența unei încălcări a art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, motivat de împreriurarea că la data comiterii faptelor legislația în materie era alta, a afirmat că în noul cadru legislativ (prin modificările aduse de Legea nr. 281/2003 și Legea nr. 356/2006) există numeroase garanții în materie de interceptare și de transcriere a comunicațiilor, de arhivare a datelor pertinente și de distrugere a celor nepertinente. Așa fiind, dispozițiile legale criticate oferă protecție împotriva amestecului arbitrar în exercitarea dreptului la viață privată al persoanei, legea folosind termeni cu un înțeles univoc.

Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, argumentele și soluțiile deciziilor mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

Distinct de acestea, Curtea mai arată că aspectele legate de modul de interpretare și aplicare a prevederilor art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală excedează competenței sale, instanțele de judecată de drept comun fiind singurele în drept să hotărască asupra incidenței textelor contestate într-un anumit moment procesual.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ale Legii nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 134/2005, precum și ale art. 91¹—91⁵ din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Liviu Florian în Dosarul nr. 3.043/83/2011 al Tribunalului Satu Mare — Secția penală.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 24 aprilie 2012.

PREȘEDINTE,
ACSINTE GASPAR

Magistrat-asistent,
Afrodita Laura Tutunaru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 496

din 10 mai 2012

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 64 alin. 3
din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea
și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice**

Petre Lăzăroiu	— președinte
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Ingrid Alina Tudora	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Simona Ricu.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, excepție ridicată, din oficiu, de Judecătoria Sectorului 4 București în Dosarul nr. 17.888/4/2009 al acestei instanțe și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 782D/2011.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 26 aprilie 2012, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 10 mai 2012.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 17 februarie 2010, pronunțată în Dosarul nr. 17.888/4/2009, **Judecătoria Sectorului 4 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice**, excepție ridicată, din oficiu, de către instanța de judecată într-o cauză având ca obiect „încuviințare nume minor”.

În motivarea excepției de neconstituționalitate Judecătoria Sectorului 4 București susține că art. 64 alin. 3 din Codul familiei contravine dispozițiilor constituționale ale art. 48 alin. (3) potrivit cărora copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie. În acest sens, apreciază că textele de lege criticate sunt lacunare, deoarece nu reglementează posibilitatea modificării numelui minorului după căsătoria părinților săi, căsătorie intervenită ulterior înregistrării nașterii. Astfel, potrivit art. 64 alin. 3 din Codul familiei, în cazul în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică prevederile art. 62 alin. 2 din cod, iar în acest mod se creează o situație discriminatorie pentru minorii născuți în afara căsătoriei și recunoscuți la momentul nașterii, care poartă numele mamei, față de minorii născuți în timpul căsătoriei, întrucât pentru prima categorie singura posibilitate de modificare

a numelui, după căsătoria părinților, o constituie schimbarea numelui pe cale administrativă.

Referitor la art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003, instanța de judecată susține că textul legal criticat creează o situație discriminatorie pentru minorii născuți din afara căsătoriei care poartă numele mamei, în sensul că niciuna din situațiile reglementate de art. 4 alin. (2) din acest act normativ nu se poate aplica prin asemănare acestei categorii de minori.

De asemenea, instanța consideră că prevederile de lege criticate încalcă și dispozițiile art. 8 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, întrucât absența unei reglementări care să permită modificarea numelui minorului după căsătoria părinților săi nu este justificată obiectiv și rezonabil de statutul său de copil din afara căsătoriei, împiedicându-l pe acesta să poarte același nume cu părinții săi.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului consideră că prevederile art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 sunt constituționale. În acest sens, arată că prin textele de lege criticate „nu se încalcă principiul egalității copiilor din căsătorie cu cei din afara căsătoriei, și nici nu se reglementează un statut juridic diferit față de copilul din căsătorie față de cel din afara căsătoriei în ceea ce privește modificarea numelui acestuia, ci, dimpotrivă, asigură stabilitatea condiției juridice dintre copiii legitimi și cei ilegitiți, atât în ceea ce privește dreptul lor la relații de familie personale, cât și raporturile patrimoniale, dar și în ceea ce privește posibilitatea schimbării numelui de familie dobândit la naștere”.

În final, arată că aspectele referitoare la caracterul lacunar sau confuz al textelor de lege criticate privesc probleme de interpretare și aplicare a normelor juridice care excedează competenței Curții Constituționale.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, ordonanță publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 68 din 2 februarie 2003, prevederi care au următorul conținut:

— Art. 64 alin. 3 din Codul familiei: „În cazul în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică dispozițiile art. 62 alin. 2.”;

— Art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003: „(1) Cetățenii români pot obține, pentru motive temeinice, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea, în condițiile prezentei ordonanțe.

(2) Sunt considerate ca întemeiate cererile de schimbare a numelui în următoarele cazuri:

a) când numele este format din expresii indecente, ridicole ori transformat prin traducere sau în alt mod;

b) când persoana în cauză a folosit, în exercitarea profesiei, numele pe care dorește să îl obțină, făcând dovada cu privire la aceasta, precum și asupra faptului că este cunoscută în societate sub acest nume;

c) când, din neatenția ofițerilor de stare civilă ori ca urmare a necunoașterii reglementărilor legale în materie, au fost efectuate mențiuni greșite în registrele de stare civilă ori au fost eliberate certificate de stare civilă cu nume eronate, în baza cărora au fost eliberate alte acte;

d) când persoana în cauză are nume de familie sau prenume format din mai multe cuvinte, de regulă reunite, și dorește schimbarea acestuia;

e) când persoana în cauză poartă un nume de familie de proveniență străină și solicită să poarte un nume românesc;

f) când persoana și-a schimbat numele de origine străină într-un nume românesc, pe cale administrativă, și dorește să revină la numele dobândit la naștere;

g) când părinții și-au schimbat numele pe cale administrativă, iar copiii solicită să poarte un nume de familie comun cu al părinților lor;

h) când persoana în cauză solicită să poarte un nume de familie comun cu al celorlalți membri ai familiei, nume care a fost dobândit ca urmare a adopției, a menținerii numelui la căsătorie, a stabilirii filiației ori a unor schimbări de nume aprobate anterior pe cale administrativă;

i) când soții au convenit cu ocazia încheierii căsătoriei să poarte numele de familie reunite și ambii solicită schimbarea acestuia pe cale administrativă, optând pentru numele de familie dobândit la naștere de către unul dintre ei ori să revină fiecare la numele avut anterior căsătoriei;

j) când persoana în cauză face dovada că a fost recunoscută de către părinte ulterior înregistrării nașterii, însă, întrucât nu a sesizat instanța pentru încuviințarea purtării numelui de familie al acestuia în timpul vieții, nu există altă posibilitate de dobândire a numelui părintelui decât pe cale administrativă;

k) când prenumele purtat este specific sexului opus;

l) când persoanei i s-a încuviințat schimbarea sexului prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă și solicită să poarte un prenume corespunzător, prezentând un act medico-legal din care să rezulte sexul acesteia;

m) alte asemenea cazuri temeinic justificate.

(3) Sunt de asemenea considerate justificate și cererile de schimbare a numelui în următoarele cazuri:

a) când persoana în cauză a adoptat minori și dorește ca aceștia să poarte un alt prenume;

b) când căsătoria a încetat prin moartea sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți, iar soțul supraviețuitor solicită să revină la numele de familie purtat anterior căsătoriei ori la numele de familie dobândit la naștere;

c) când în urma divorțului un fost soț revine la numele de familie purtat anterior și care provine dintr-o altă căsătorie, de

asemenea desfăcută prin divorț, și dorește să poarte numele dobândit la naștere;

d) când în urma încetării căsătoriei prin moartea sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți celălalt soț se recăsătorește și, ca urmare a desfacerii acestei căsătorii, acesta dorește să poarte numele de familie dobândit la naștere;

e) când fostul soț dorește să poarte numele de familie pe care l-a avut în căsătorie, pentru a avea un nume comun cu copiii încredințați spre creștere și educare, cu consimțământul fostului soț, dat în formă autentică;

f) când părinții au divorțat, iar copiii încredințați spre creștere și educare unuia dintre părinți, care a revenit la numele de familie avut anterior căsătoriei, solicită să poarte numele de familie al acestuia;

g) când s-a desfăcut adopția unei persoane căsătorite care are copii minori și în urma desfacerii adopției persoana în cauză revine la numele de familie avut înainte de adopție;

h) când unul dintre soți, la încheierea căsătoriei, a luat numele de familie al celuilalt soț, nume pe care acesta l-a dobândit prin adopție, iar ulterior încheierii căsătoriei are loc desfacerea adopției.”

Curtea constată că, ulterior sesizării sale, Codul familiei a fost abrogat prin art. 230 lit. m) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, soluția legislativă criticată fiind preluată, în esență, în cuprinsul noului act normativ, în art. 450 din secțiunea a 3-a din capitolul II intitulat „Filiația” al titlului III „Rudenia”

Având în vedere Decizia Curții Constituționale nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, prin care s-a decis că prevederile de lege supuse controlului de constituționalitate, aplicabile în litigiul dedus judecății, pot fi examinate, potrivit principiului *tempus regit actum*, Curtea urmează să examineze constituționalitatea prevederilor din Codul familiei cu care a fost sesizată.

Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 48 alin. (3) potrivit cărora „copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie”, precum și

Pentru motivele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 64 alin. 3 din Codul familiei și art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, excepție ridicată, din oficiu, de Judecătoria Sectorului 4 București în Dosarul nr. 17.888/4/2009 al acestei instanțe.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 10 mai 2012.

PREȘEDINTE,
PETRE LĂZĂROIU

art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, privind dreptul la respectarea vieții private și de familie.

Examinând excepția, Curtea constată că, în concret, autorul excepției nu a formulat o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci susține că textele de lege criticate „sunt lacunare, nefiind reglementată posibilitatea modificării numelui minorului după căsătoria părinților săi, căsătorie intervenită ulterior înregistrării nașterii”. În acest sens, arată că „absența unei reglementări care să permită modificarea numelui minorului după căsătoria părinților săi nu este justificată obiectiv și rezonabil de statutul de copil din afara căsătoriei, împiedicându-l pe acesta să poarte același nume cu părinții săi.”

Așa fiind, Curtea reține că autorul excepției își argumentează critica din perspectiva unor insuficiențe legislative, apreciind că prevederile legale contravin normei constituționale invocate pentru faptul că nu prevăd posibilitatea copilului de a purta numele de familie reunite ale părinților, ca expresie a propriei identități. Or, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, aceasta se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului, iar, în temeiul art. 61 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării.

De altfel, referitor la art. 64 din Codul familiei, prin Decizia nr. 60 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, Curtea a statuat că acest text de lege nu contravine dispozițiilor art. 48 alin. (3) din Constituție, deoarece reglementarea criticată instituie o modalitate prin care autoritățile publice își îndeplinesc obligațiile de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată, constituind totodată o componentă a regimului special de protecție și asistență a copiilor și tinerilor în realizarea drepturilor lor.

În ceea ce privește prevederile cuprinse în Ordonanța Guvernului nr. 41/2003, prin Decizia nr. 1.290 din 8 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 788 din 19 noiembrie 2009, instanța de contencios constituțional a reținut că „statul și societatea în ansamblul ei sunt interesate în reglementarea dreptului la nume, [ceea ce] nu poate conduce la o altă concluzie, de vreme ce, în această materie, prioritar este interesul superior al copilului, fiind necesar ca interesul public să se îmbine cu interesul acestuia din urmă.”

Magistrat-asistent,
Ingrid Alina Tudora

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

privind aprobarea amendamentului convenit între Guvernul României și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prin scrisoarea semnată la Washington și la București la 15 decembrie 2011, la Acordul de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat finanțării Proiectului privind reforma sectorului sanitar — faza a II-a, semnat la București la 28 ianuarie 2005

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 5 alin. (2) din Legea nr. 171/2005 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat finanțării Proiectului privind reforma sectorului sanitar — faza a II-a, semnat la București la 28 ianuarie 2005, cu completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se aprobă amendamentul convenit între Guvernul României, prin Ministerul Finanțelor Publice, și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prin scrisoarea*) semnată la Washington și la București la 15 decembrie 2011, la Acordul de împrumut dintre România

și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat finanțării Proiectului privind reforma sectorului sanitar — faza a II-a, semnat la București la 28 ianuarie 2005, ratificat prin Legea nr. 171/2005, cu completările ulterioare.

PRIM-MINISTRU
VICTOR-VIOREL PONTA

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul finanțelor publice,
Florin Georgescu
Ministrul sănătății,
Vasile Cepoi

București, 6 iunie 2012.
Nr. 579.

*) Traducere.

Banca Mondială
BANCA INTERNAȚIONALĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE
Asociația Internațională pentru Dezvoltare

1818 H Street N.W
Washington D.C. 20433 202-473 6048
SUA

15 decembrie 2011

Excelenței Sale,
Gheorghe Ialomițianu, ministru
Ministerul Finanțelor Publice
București, România

România: **Proiectul privind reforma sectorului sanitar — faza a II-a**
(Împrumutul nr. 4.760 RO)
Al cincilea amendament la Acordul de împrumut

Stimate domnule ministru,

Ne referim la Acordul de împrumut dintre România („Împrumutul”) și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare („Banca”), destinat Proiectului la care se face referire mai sus, din data de 28 ianuarie 2005 („Acordul de împrumut”), cu amendamentele ulterioare, și la scrisoarea dumneavoastră din 27 octombrie 2011, prin care se solicită anumite amendamente la Acordul de împrumut menționat mai sus.

Suntem de acord cu solicitarea dumneavoastră și prin prezenta ne exprimăm acordul cu privire la amendarea Acordului de împrumut, după cum urmează (modificările sunt prezentate cu caractere *cursive*):

1. În articolul II, secțiunea 2.03 din Acordul de împrumut se modifică și va avea următorul cuprins (modificările sunt prezentate cu caractere *cursive*):

„Secțiunea 2.03. Dată-limită de tragere va fi 15 decembrie 2012 sau oricare altă dată ulterioară pe care Banca o va stabili. Banca va notifica prompt Împrumutatului despre această dată ulterioară.”

2. În anexa 1 din Acordul de împrumut se introduce un nou tabel, astfel cum este prezentat în anexa nr. 1 la această scrisoare.

3. Anexa 2 din Acordul de împrumut se modifică după cum urmează:

3.1. În partea E, noul subparagraf (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„3. Furnizarea de asistență tehnică pentru a sprijini MS în pregătirea și implementarea Strategiei naționale de raționalizare a spitalelor și a sistemului sanitar a Împrumutatului și pentru pregătirea viitoarelor reforme în sectorul sanitar.”

Scrisoarea suplimentară revizuită este prezentată separat.

Toți ceilalți termeni și toate celelalte condiții ale Acordului, cu excepția celor modificate prin prezenta, rămân neschimbate.

Vă rugăm să confirmați acordul dumneavoastră cu privire la cele de mai sus, în numele României, prin semnarea, datarea și retransmiterea către noi a exemplarului anexat al acestei scrisori. Prezentul amendament va intra în vigoare la data contrasemnării de către dumneavoastră a acestei scrisori.

Cu stimă,

Peter Harold,

director regional

Europa Centrală și Țările Baltice

Regiunea Europa și Asia Centrală

De acord: România

Prin: Reprezentant autorizat,

Bogdan Drăgoi, secretar de stat

Data: 15 decembrie 2011.

cc. Excelenței Sale, **Ladislau Ritli**, ministru

Ministerul Sănătății

București, România

ANEXA Nr. 1

ANEXA 1

Tragerea sumelor împrumutului

1. Tabelul de mai jos stabilește categoriile de poziții care vor fi finanțate din sumele împrumutului, alocarea sumelor împrumutului pe fiecare categorie și procentul cheltuielilor pentru pozițiile care vor fi astfel finanțate din fiecare categorie:

Categoria	Sumă alocată din împrumut (exprimată în euro)	Procentul din cheltuieli care va fi finanțat
(1) Echipamente de comunicații	2.850.059	100% din cheltuieli externe, 100% din cheltuieli locale (costuri franco-uzină) și 80% din cheltuieli locale pentru alte articole procurate pe plan local
(2) Bunuri (altele decât echipamentele de comunicații)	30.412.960	100% din cheltuieli externe, 100% din cheltuieli locale (costuri franco-uzină) și 80% din cheltuieli locale pentru alte articole procurate pe plan local
(3) Servicii de consultanță (inclusiv audit)	999.742	75% din cheltuieli efectuate de către consultanți locali și 85% din cheltuieli efectuate de consultanți străini
(4) Pregătire	80.218	100% din cheltuieli externe și 75% din cheltuieli locale
(5) Subîmprumuturi în cadrul părții C.2 a Proiectului	0	
(6) Lucrări	338.865	80%
(7) Costuri operaționale	414.764	45%
(8) Nealocate	0	
(9) Bunuri, echipamente de comunicații, servicii de consultanță (inclusiv audit), pregătire, lucrări și costuri operaționale începând cu 26 noiembrie 2008	30.003.392	74%
TOTAL:	65.100.000	

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 9 din 14 mai 2012

Dosar nr. 8/2012

Rodica Aida Popa	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Lavinia Curelea	— președintele Secției I civile
Corina Michaela Jîjîie	— președintele Secției penale
Ionel Barbă	— președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal
Adrian Bordea	— președintele Secției a II-a civile
Cristina Iulia Tarcea	— judecător la Secția I civilă
Aurelia Rusu	— judecător la Secția I civilă, judecător raportor
Mihaela Tăbârcă	— judecător la Secția I civilă
Alina Sorinela Macavei	— judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda	— judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negrilă	— judecător la Secția I civilă
Iulia Manuela Cîrnu	— judecător la Secția a II-a civilă, judecător raportor
Nela Petrișor	— judecător la Secția a II-a civilă
Aurelia Motea	— judecător la Secția a II-a civilă
Elena Cârcei	— judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau	— judecător la Secția a II-a civilă
Paulina Lucia Brehar	— judecător la Secția a II-a civilă
Liliana Vișan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal, judecător raportor
Elena Canțâr	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheorghita Luțac	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Eugenia Marin	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Nicolae Mănișuțiu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Valeria Lefterache	— judecător la Secția penală
Georgeta Barbălată	— judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursurile în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 8/2012 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 330⁶ alin. 1 și 2 din Codul de procedură civilă, modificat și completat prin Legea nr. 202/2010, Legea nr. 71/2011 și Legea nr. 60/2012, precum și ale art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Rodica Aida Popa, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Antonia Eleonora Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare — Serviciul judiciar civil.

Din partea Curții de Apel București se prezintă doamna judecător Silvia Georgiana Ignat, judecător în cadrul Secției a VII-a civile și pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, desemnată de Colegiul de conducere al Curții de Apel București, în ședința din 15 septembrie 2011, să susțină recursul în interesul legii în fața completului Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Niculina Vrâncuț, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursurile în interesul legii declarate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de Colegiul de conducere al Curții de Apel București privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, cu referire la modul de stabilire a stagiului complet de cotizare pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevătătoare ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 în baza dispozițiilor Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială.

După prezentarea referatului cauzei, Înalta Curte a constatat că nu sunt de examinat chestiuni prealabile sau excepții și a pus în dezbatere recursurile în interesul legii.

Doamna judecător Silvia Georgiana Ignat, judecător desemnat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București pentru a susține recursul în interesul legii în fața completului Înaltei Curți de Casație și Justiție, a formulat concluzii de admitere a acestuia, în sensul de a se stabili că stagiul complet de cotizare în cazul angajaților nevătători, ale căror drepturi au fost deschise în baza Legii nr. 3/1977, supuse recalculării în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, este cel determinat pe baza Legii nr. 3/1977.

Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin, reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat, de asemenea, admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii, în sensul de a se stabili că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, stagiul complet de cotizare utilizat la recalcularea drepturilor de pensie pentru persoanele nevătătoare, ale căror drepturi la pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001, este cel reglementat de art. 89 din Legea nr. 3/1977.

Președintele completului de judecată, doamna judecător Rodica Aida Popa, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a reținut dosarul în vederea pronunțării deciziei.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept ce a generat practica neunitară. Obiectul recursului în interesul legii

Din cuprinsul sesizării Colegiului de conducere al Curții de Apel București rezultă că obiectul recursului în interesul legii, astfel cum a fost formulat, vizează interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sub aspectul înțelesului sintagmei „cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale”, cu privire la stabilirea stagiului complet de cotizare utilizat în cazul recalculării dreptului de pensie al nevăzătorilor.

Analiza cuprinsului sesizării procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție relevă că obiectul recursului în interesul legii, astfel cum a fost formulat, privește interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, cu referire la modul de stabilire a stagiului complet de cotizare pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevăzătoare ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001, în baza dispozițiilor Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială.

Practic, dispozițiile legale a căror interpretare și aplicare a determinat pronunțarea unor soluții diferite sunt cele prevăzute la art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, text potrivit căruia: „Recalcularea prevăzută la art. 1 se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.”

Înalta Curte constată că atât în sesizarea Colegiului de conducere al Curții de Apel București, cât și în cea formulată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție problema de drept identificată ca fiind generatoare de practică neunitară este identică. Deși inițiatorii sesizărilor nu au utilizat aceeași formulare a obiectului recursului în interesul legii, diferența este formală, aspectele de fond relevante fiind aceleași.

În raport cu aceste constatări, Înalta Curte stabilește ca obiect al recursului în interesul legii, supus examinării în prezentul dosar, interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, cu referire la modul de stabilire a stagiului complet de cotizare pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevăzătoare ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 în baza dispozițiilor Legii nr. 3/1977.

2. Examenul jurisprudențial

În urma verificării jurisprudenței la nivelul întregii țări s-a constatat că, în soluționarea contestațiilor formulate de persoanele pensionate sub imperiul Legii nr. 3/1977 împotriva deciziilor de recalculare a pensiilor emise de casele de pensii județene sau a municipiului București în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, instanțele nu au un punct de vedere unitar asupra interpretării și aplicării dispozițiilor art. 2 alin. (1) din ordonanța de urgență menționată, statuând diferit în privința modului de stabilire a stagiului complet de cotizare pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor

nevăzătoare ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 în baza dispozițiilor Legii nr. 3/1977.

2.1. **Într-o primă orientare a practicii**, unele instanțe au stabilit că stagiul complet de cotizare pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevăzătoare, pensionate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, este cel prevăzut de dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000.

În argumentarea acestui punct de vedere au fost avute în vedere dispozițiile art. 2 alin. (1) teza I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, potrivit căreia recalcularea pensiilor se efectuează cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare: „Asigurații nevăzători beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege”, iar potrivit dispozițiilor art. 77 alin. (2) din același act normativ: „În situația asiguraților prevăzuți la art. 43 și 47, la stabilirea punctajului mediu anual conform alin. (1) se iau în considerare stagiile de cotizare prevăzute la aceste articole.”

S-a considerat că nu sunt aplicabile dispozițiile art. 2 alin. (3) din Normele metodologice de evaluare a pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în vederea recalculării în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (*norme metodologice*), aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000, potrivit căreia pentru persoanele ale căror drepturi s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 stagiul de cotizare este cel prevăzut de Legea nr. 3/1977, deoarece alin. (4) al acestui articol derogă de la alineatul anterior și face referire la pensiile stabilite de acte normative cu caracter special, iar dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 au un caracter special.

S-a mai reținut în argumentarea acestui prim punct de vedere că, în situația în care s-ar da relevanță în procedura de recalculare a drepturilor de asigurări sociale stagiului complet de cotizare prevăzut de dispozițiile art. 89 din Legea nr. 3/1977, superior celui prevăzut de dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, cu consecința finală a stabilirii unei pensii în cuantum mai redus decât cel care ar rezulta din aplicarea stagiului de cotizare prevăzut de legea nouă, s-ar produce efecte patrimoniale ce ar încălca dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Totodată, s-a considerat că aplicarea dispozițiilor art. 89 din Legea nr. 3/1977, act normativ sub imperiul căruia s-a deschis dreptul la pensie, ar conduce la înfrângerea principiului „la condiții egale de pensionare, pensii egale, indiferent de anul ieșirii la pensie”, inserat chiar în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, pentru că privează persoanele nevăzătoare pensionate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 de beneficiul recalculării pensiei în regim mai favorabil, așa cum este cel prevăzut de art. 77 alin. (2) raportat la art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000.

Un ultim argument al acestei opinii este acela că recalcularea pensiilor pe baza unor stagii de cotizare diferite, raportat la momentul la care s-au născut drepturile de asigurări sociale, deci față de un criteriu temporal, constituie un tratament discriminatoriu, nejustificat, în cadrul aceleiași categorii de pensionari nevăzători care au desfășurat activități în condiții identice.

În consecință, s-a dispus recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevăzătoare prin aplicarea stagiului complet de cotizare stabilit potrivit dispozițiilor art. 77 alin. (2) raportat la art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, indiferent de momentul la care s-au născut aceste drepturi, considerându-se că în această modalitate se asigură un tratament juridic nediscriminatoriu.

2.2. Într-o altă orientare jurisprudențială, instanțele, dimpotrivă, au concluzionat în sensul că stagiul complet de cotizare, utilizat în procedura de recalculare, este cel prevăzut de dispozițiile art. 89 din Legea nr. 3/1977, act normativ în baza căruia s-a deschis dreptul la pensie.

În acest sens s-a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, stabilite în baza legislației în vigoare anterior datei de 1 aprilie 2001 se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000, precum și a prevederilor ordonanței de urgență menționate.

Potrivit art. 4 alin. (1) din același act normativ: *„Determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensie aflate în păstrarea caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000.”*

Totodată, potrivit art. 2 alin. (1) din normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004: *„Stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensia de care persoana beneficiază sau care i se cuvine la data începerii operațiunilor de evaluare”, iar alin. (3) al aceluiași articol stabilește că: „Pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977 — 31 martie 2001, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual va fi cel reglementat de Legea nr. 3/1977.”*

De asemenea, dispozițiile art. 2 alin. (4) din aceleași norme metodologice reglementează situația de excepție de la modul de stabilire a stagiului complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual prevăzut la alin. (3), în sensul că: *„Pentru persoanele beneficiare de pensii stabilite în condiții prevăzute de acte normative cu caracter special, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului de pensie prevăzută de aceste acte normative.”*

Aceste dispoziții legale sunt clare și imperative, în sensul că stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensia de care persoana beneficiază sau care i se cuvine la data începerii operațiunii de evaluare.

În această situație, stagiul complet de cotizare utilizat la recalcularea drepturilor de pensie pentru persoanele nevăzătoare ale căror drepturi s-au deschis anterior datei de 1 aprilie 2001 este cel prevăzut de art. 89 din Legea nr. 3/1977, potrivit căreia vechimea integrală în muncă în situația persoanelor nevăzătoare este de 15 ani pentru bărbați și 10 ani pentru femei.

Dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 se aplică numai asiguraților nevăzători ale căror drepturi de pensie s-au deschis sub imperiul acestei legi, fără a retroactiva.

Recalcularea pensiei cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000, la care face trimitere art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, nu trebuie interpretată decât în sensul aplicării corespunzătoare a unor reguli stabilite de

Legea nr. 19/2000 sub aspectul modului de calcul și al valorificării unor perioade sau venituri. Recalcularea nu presupune modificarea elementelor ce constituie condiții pentru deschiderea dreptului de pensie, cum sunt vârsta de pensionare și stagiul complet de cotizare care, din punct de vedere terminologic, desemnează vechimea în muncă, prevăzută de Legea nr. 3/1977.

Nu se pune nici problema existenței unei discriminări, în condițiile în care toate persoanele vizate de procedura de recalculare, ale căror drepturi de pensie s-au deschis în baza legislației anterioare, se află într-o situație juridică diferită față de persoanele pensionate după intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000, care a modificat condițiile pentru deschiderea dreptului la pensie.

În contextul examinat, Înalta Curte consideră că se impun câteva precizări în ceea ce privește jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale în materie.

2.3. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Prin Decizia nr. 40 din 22 septembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 20 mai 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de Colegiul de conducere al Curții de Apel Timișoara și a statuat că: *„Dispozițiile art. 77 alin. (2) raportat la art. 43 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale se interpretează în sensul că stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977 — 31 martie 2001 și care și-au desfășurat activitatea în grupe speciale de muncă este cel reglementat de art. 14 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială”.*

În considerentele acestei decizii (care a analizat situația unor categorii diferite de pensionari, respectiv persoanele care și-au desfășurat activitatea în grupe de muncă și al căror drept la pensie s-a deschis după data intrării în vigoare a Legii nr. 3/1977 și anterior Legii nr. 19/2000) s-a reținut, în esență, că recalcularea pensiilor în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și al normelor metodologice se face cu luarea în considerare a stagiului complet de cotizare reglementat de art. 14 din Legea nr. 3/1977.

S-a considerat că *„cele stabilite de unele instanțe, în sensul că acestei categorii de asigurați îi sunt aplicabile dispozițiile art. 43 din Legea nr. 19/2000 și ale anexei nr. 4 la această lege ca «act normativ special» la care fac trimitere prevederile art. 2 alin. (4) din normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, sunt consecința unei interpretări greșite a prevederilor legale, întrucât Legea nr. 19/2000 reprezintă o lege generală, actul normativ-cadru în domeniul pensiilor și al drepturilor de asigurări sociale.”*

În ceea ce privește principiul înscris în expunerea de motive a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, potrivit căreia *«la condiții egale de pensionare, pensii egale, indiferent de anul ieșirii la pensie»*, acesta nu poate fi aplicat în cauză, atât timp cât în lege nu există o prevedere expresă potrivit căreia și persoanelor care au lucrat în grupele speciale de muncă și s-au pensionat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 li se aplică acest act normativ pentru determinarea stagiului de cotizare și, în raport cu acesta, a punctajului mediu anual realizat de asigurat în perioada de cotizare.

Această interpretare decurge și din dispozițiile art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, potrivit căreia determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensii aflate în păstrarea

caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000.

Ca atare, aplicabilitatea prevederilor normelor metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 este întărită și confirmată de norma de trimitere din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005.

Totodată, potrivit art. 1 din Codul civil și art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată, legea dispune numai pentru viitor, ea nu are putere retroactivă.

În aceste condiții, este evident că legea nouă, respectiv Legea nr. 19/2000, nu se poate aplica decât situațiilor ivite după intrarea ei în vigoare, deci persoanelor ale căror drepturi la pensie s-au deschis după data de 1 aprilie 2001, nu și persoanelor pensionate sub imperiul Legii nr. 3/1977.”

2.4. Jurisprudența Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 57 din 26 ianuarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 21 februarie 2006, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art. 2 alin. (2) și art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005.

Curtea Constituțională a reținut, în considerentele acestei decizii, că, *„potrivit prevederilor art. 47 alin. (2) din Constituție, condițiile de exercitare a dreptului la pensie și la alte forme de asistență socială se stabilesc prin lege și, prin urmare, este dreptul exclusiv al legiuitorului de a modifica sau completa legislația în materie și de a stabili data de la care operează recalcularea, însă orice prevedere nouă poate fi aplicată numai de la data intrării sale în vigoare, pentru a respecta principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.*

Totodată, Curtea observă că modificările succesive ale legislației fac ca beneficiarii drepturilor de asigurări sociale să obțină valori diferite, în raport cu legislația care a fost în vigoare la data stabilirii drepturilor lor. Astfel, data diferită a înscrierii la pensie plasează pensionarii în situații deosebite, tratamentul juridic diferențiat fiind justificat de situația diferită a beneficiarilor dreptului la pensie, determinată de data nașterii dreptului, ceea ce nu constituie privilegiu sau discriminări.

Recalcularea și recorelarea pensiilor anterior stabilite sunt prevăzute de lege pentru eliminarea inechităților reprezentate de diferențele existente în cuantumul pensiilor acordate pentru stagii de cotizare identice, iar diferențele menținute până la finalizarea operațiunilor de recalculare și de recorelare nu contravin principiului universalității drepturilor și obligațiilor, consacrat constituțional prin art. 15 alin. (1), întrucât toți cetățenii beneficiază de drepturile prevăzute de legile în vigoare la data acordării drepturilor respective”.

3. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel București

Colegiul de conducere al Curții de Apel București a susținut cea de-a doua orientare jurisprudențială, în sprijinul căreia a adus următoarele argumente:

Scopul declarat al recalculării pensiilor provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale a fost acela de a exista pensii egale la condiții egale de pensionare. Aceasta înseamnă că pensiile aflate în plată la data de 1 aprilie 2001, deci pensiile stabilite în temeiul Legii nr. 3/1977, trebuie să fie supuse operațiunilor de evaluare și recalculare prin raportare la toate veniturile obținute din muncă, dar și la stagiul complet de cotizare determinat de legea în vigoare la data ieșirii la pensie.

Stabilirea stagiului complet de cotizare în cazul nevăzătorilor a generat însă dificultăți în procesul de recalculare a pensiilor, sub aspectul rezolvării conflictului de legi în timp și al raportului dintre legea generală și legea specială.

Conform art. 2 din normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, act normativ la care trimită chiar Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie de care persoana beneficiază sau care i se cuvine la data începerii operațiunilor de evaluare. Pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este cel reglementat de Legea nr. 3/1977.

Prin urmare, regula de determinare în acest caz a stagiului complet de cotizare impune determinarea vechimii în muncă conform Legii nr. 3/1977 pentru fiecare categorie de asigurați. În cazul nevăzătorilor, Legea nr. 3/1977 prevedea o vechime în muncă de 10 ani pentru femei și de 15 ani pentru bărbați.

Raționamentul judiciar care pleacă de la ipoteza aplicării, în situația analizată, a dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 19/2000 este greșit, întrucât acest act normativ este aplicabil numai drepturilor de pensie deschise după intrarea sa în vigoare, deci ulterior datei de 1 aprilie 2001.

Recalcularea nu înseamnă că se vor schimba acele elemente care constituie chiar condiții de deschidere a dreptului de pensie, cum sunt vârsta de pensionare și stagiul complet de cotizare, care, așa cum s-a arătat în cele ce precedă, reprezintă vechimea în muncă prevăzută de Legea nr. 3/1977.

Prin recunoașterea posibilității recalculării drepturilor de pensie conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 nu se poate aduce atingere principiilor constituționale.

Nici argumentele potrivit cărora adoptarea unei astfel de soluții conduce la discriminarea între persoane aflate în situații similare, doar pe baza unui criteriu temporal, nu se susțin. Astfel, după cum cei ale căror drepturi de pensie se deschid după intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000 nu ar putea invoca aplicarea condițiilor mai avantajoase ale legii anterioare, nici cei ale căror drepturi au fost deschise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 nu pot invoca aplicarea dispozițiilor acestui act normativ, în afară de cazurile de excepție prevăzute de lege.

În concluzie, principiul înscris în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, *„la condiții egale, pensii egale, indiferent de anul ieșirii la pensie”*, nu poate avea în vedere decât acele condiții realizate de beneficiarii drepturilor de pensie comparabile în orice perioadă, de exemplu veniturile. Or, nu acesta este cazul stagiului de cotizare, stabilit prin lege.

În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale, precum și aceea a Curții Europene a Drepturilor Omului, care au stabilit în mod constant că, pentru existența discriminării, tratamentul diferențiat trebuie să privească persoane aflate în situații similare sau identice.

Or, persoanele ale căror drepturi de asigurări sociale s-au deschis în baza legii anterioare intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 nu se află în aceeași situație cu cele pensionate sub imperiul legii noi, care a modificat condițiile cerute pentru deschiderea drepturilor de pensie ale nevăzătorilor.

Prin aplicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 nu se poate ajunge în niciun caz la crearea unei *lex tertia*, din combinarea dispozițiilor Legii nr. 3/1977 cu acelea ale Legii nr. 19/2000.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

În mod similar, procurorul general a susținut cea de-a doua soluție adoptată în practica instanțelor de judecată, invocând următoarele argumente:

Dispozițiile art. 2 alin. (3) din normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 sunt imperative, în sensul că stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea

punctajului mediu anual utilizat în procedura de recalculare a pensiilor reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie.

De asemenea, potrivit art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, pensiile din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, stabilite în baza legislației în vigoare anterior datei de 1 aprilie 2001 se recalculează în condițiile prevăzute de ordonanța de urgență.

Dispozițiile art. 2 alin. (1) din același act normativ stabilesc că recalcularea se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000, precum și a prevederilor ordonanței de urgență menționate.

Potrivit art. 4 alin. (1) din aceeași ordonanță de urgență, determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensie aflate în păstrarea caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, potrivit legislației anterioare datei de aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000.

Prin urmare, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, stagiul complet de cotizare utilizat la recalcularea drepturilor de pensie pentru persoanele nevăzătoare ale căror drepturi s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 este cel prevăzut de art. 89 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, adică vechimea în muncă prevăzută de acest act normativ pentru deschiderea drepturilor de pensie, respectiv 15 ani pentru bărbați și 10 ani pentru femei.

Dispozițiile art. 47 alin. (2) și art. 77 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 sunt aplicabile numai asiguraților nevăzători ale căror drepturi de pensie s-au deschis sub imperiul acestei legi, nu și persoanelor pensionate sub imperiul Legii nr. 3/1977, întrucât, potrivit art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 6 alin. (1) teza a doua din noul Cod civil, legea dispune numai pentru viitor, ea nu are putere retroactivă.

Prin urmare, în procedura recalculării pensiilor asiguraților nevăzători ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 nu se pot schimba condițiile de deschidere a dreptului de pensie, respectiv vârsta și stagiul complet de cotizare, care, din punct de vedere terminologic, desemnează vechimea în muncă prevăzută de Legea nr. 3/1977.

Sintagma „*recalcularea pensiei cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000*”, la care face trimitere art. 2 alin. (1) teza I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, trebuie interpretată în sensul aplicării corespunzătoare a regulilor stabilite de această lege sub aspectul algoritmului de calcul, al valorificării unor perioade și venituri, născute sub imperiul acestei legi, pentru a se asigura reechilibrarea acestora și recorelarea cu noile pensii.

În ceea ce privește principiul „*la condiții egale de pensionare, pensii egale, indiferent de anul ieșirii la pensie*”, exprimat în preambulul ordonanței de urgență, acesta nu poate fi aplicat în cauză atâta timp când în lege nu există o prevedere expresă potrivit căreia și persoanelor care beneficiază de pensii pentru limită de vârstă ca nevăzători, stabilite anterior Legii nr. 19/2000, li se aplică acest act normativ pentru determinarea stagiului complet de cotizare.

Din această perspectivă, recalcularea pensiilor stabilite sub imperiul Legii nr. 3/1977 prin utilizarea stagiului de cotizare prevăzut de Legea nr. 19/2000, fără ca în acest act normativ ori

în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 să existe o prevedere expresă în acest sens, contravine principiului neretroactivității legii.

De asemenea, nu se poate reține existența unei discriminări în cadrul aceleiași categorii de persoane care au realizat stagiul de cotizare în condiții identice, pentru că data diferită a înscrierii la pensie plasează pensionarii în situații deosebite, tratamentul juridic diferențiat fiind justificat de situația diferită a beneficiarilor dreptului la pensie, determinată de data nașterii dreptului, ceea ce nu constituie privilegii sau discriminări.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Ca urmare a analizei dispozițiilor legale relevante, raportate la argumentele susținute în cadrul celor două orientări jurisprudențiale expuse, precum și la practica Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, în raportul întocmit s-a apreciat ca fiind corectă cea de-a doua soluție adoptată în practică, potrivit căreia stagiul complet de cotizare utilizat pentru recalcularea drepturilor la pensie ale persoanelor nevăzătoare, drepturi care s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001, este cel reglementat de art. 89 din Legea nr. 3/1977.

6. Înalta Curte

Potrivit art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 „*Recalcularea prevăzută la art. 1 se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență*”.

Textul face trimitere, în ceea ce privește modul de determinare a punctajului mediu anual și a cuantumului recalculat al fiecărei pensii, atât la dispozițiile Legii nr. 19/2000, legea nouă care introduce principii și reguli diferite în materia calculului drepturilor de pensie, cât și la dispozițiile proprii ale actului normativ prin care se reglementează procedura de recalculare, respectiv dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005.

Or, chiar art. 4 alin. (1) din ordonanța de urgență menționată prevede că determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensie aflate în păstrarea caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004.

Prin hotărârea Guvernului la care face trimitere art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 s-au aprobat Normele metodologice de evaluare a pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în vederea recalculării în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, norme care la art. 2 alin. (3) prevăd că: „*Pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual va fi cel reglementat de Legea nr. 3/1977*.”

Argumentul invocat în cadrul primei orientări jurisprudențiale, acela al efectului prevederilor art. 2 alin. (4) din aceleași norme metodologice, care ar fi de natură să înlăture aplicarea art. 2 alin. (3), deoarece Legea nr. 19/2000 ar avea caracter special și prioritate de aplicare, a fost calificat ca fiind greșit în considerentele Deciziei nr. 40 din 22 septembrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, constituită în Secția Unite, reținându-se în acest sens că Legea nr. 19/2000 reprezintă o lege generală și constituie actul normativ-cadru în domeniul pensiilor și al drepturilor de asigurări sociale.

În ceea ce privește principiul înscris în expunerea de motive a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, potrivit căruia „*la condiții egale de pensionare, pensii egale, indiferent de anul*

ieșirii la pensie”, prin aceeași decizie în interesul legii s-a reținut că acesta nu poate fi aplicat în cauză, atât timp cât în lege nu există o prevedere expresă potrivit căreia și persoanelor care au lucrat în grupele speciale de muncă și s-au pensionat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 li se aplică acest act normativ pentru determinarea stagiului de cotizare și, în raport cu acesta, a punctajului mediu anual realizat de asigurat în perioada de cotizare.

Acest argument, alături de cel referitor la caracterul general al Legii nr. 19/2000 și neretroactivitatea acesteia, precum și aplicabilitatea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 și a Legii nr. 3/1977 în materia stabilirii stagiului de cotizare, ca element al recalculării pensiilor, sunt valabile, *mutatis mutandis*, și în ceea ce privește pensiile nevăzătorilor.

Înalta Curte constată că nu se poate reține existența unui „bun” în înțelesul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în ceea ce privește dreptul la pensia recalculeată pe baza regulilor de stabilire a stagiului de cotizare prevăzute de Legea nr. 19/2000, în condițiile în care nu există o hotărâre definitivă, administrativă sau jurisdicțională, prin care un astfel de drept să fi fost stabilit, litigiile aflate pe rolul instanțelor, soluționate în mod diferit, având ca obiect tocmai contestațiile pensionarilor nevăzători împotriva deciziilor de recalculare a pensiilor.

De asemenea, Înalta Curte reține că nu poate fi primită nici susținerea referitoare la tratamentul la care ar fi supuse persoanele nevăzătoare pensionate sub imperiul Legii nr. 3/1977 în raport cu persoane având aceeași dizabilitate, dar pensionate după intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000.

În acest sens sunt relevante considerentele Deciziei nr. 57/2006 a Curții Constituționale, anterior expuse, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că art. 14 acordă protecție împotriva discriminării în folosința drepturilor și libertăților garantate de celelalte dispoziții substanțiale ale Convenției (a se vedea Hotărârea *Van der Mussel împotriva Belgiei*, 23 noiembrie 1983, pct. 43; Hotărârea *Stubbings și alții împotriva Regatului Unit*, 24 septembrie 1996, pct. 72). În lipsa autonomiei art. 14, încălcarea sa nu poate fi stabilită decât în legătură cu un alt drept prevăzut de Convenție.

În considerentele unora dintre hotărârile judecătorești anexate recursului în interesul legii s-a reținut că incidența art. 14 din Convenție este dată de încălcarea dreptului de natură

patrimonială prevăzut de art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 851 din 10 februarie 2011 a Curții de Apel București, menționată la pct. 4 din anexa nr. 1). Or, așa cum s-a arătat anterior, nu se poate reține existența în patrimoniul contestatorilor pensionari a unui drept patrimonial care să constituie un „bun”, în ceea ce privește pensia recalculeată.

Nici din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care sancționează toate formele de discriminare, pentru orice drept prevăzut de lege (nu numai pentru cele consacrate de Convenție, la a căror aplicare se reduce art. 14), problema pretensei discriminări nu poate primi o altă rezolvare. Nu orice diferență de tratament constituie o încălcare a acestui articol. Trebuie stabilit dacă alte persoane aflate într-o situație asemănătoare sau în mod relevant similară beneficiază de tratament preferențial și dacă nu există nicio justificare rezonabilă sau obiectivă pentru această distincție [a se vedea Hotărârea *Fredin împotriva Suediei* (nr. 1), 18 februarie 1991, pct. 60].

Statele contractante beneficiază de o marjă de apreciere în a evalua dacă și în ce măsură diferențele în situații altfel similare justifică o diferență de tratament în drept (a se vedea Hotărârea *Rasmussen împotriva Danemarcei*, 28 noiembrie 1984, pct. 40).

În ceea ce privește situația pensionarilor nevăzători cărora li s-a deschis dreptul la pensie în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001, nu există nicio diferență de tratament în raport cu persoanele pensionate după intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000, deoarece aceeași regulă de determinare a stagiului de cotizare este aplicabilă ambelor categorii, respectiv se are în vedere dispoziția legală incidentă în raport cu data deschiderii dreptului la pensie.

Pensionarii nevăzători nu pot fi considerați ca aflându-se în situația asemănătoare, în sensul art. 14, indiferent de actul normativ sub imperiul căruia s-a deschis dreptul la pensie. Pensionarea în cadrul celor două acte normative de referință (Legea nr. 3/1977 și Legea nr. 19/2000) s-a realizat în baza unor condiții și proceduri diferite. În afară de aceasta, chiar dacă s-ar putea face o comparație propriu-zisă între cele două categorii de persoane, diferența de tratament poate fi justificată în mod rezonabil și obiectiv, tot cu referire la caracteristicile lor distinctive. Este rezonabil și intră în marja de apreciere permisă statului reglementarea unui regim distinct în ceea ce privește condițiile de recalculare a pensiilor stabilite sub imperiul Legii nr. 3/1977.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 3307, cu referire la art. 329 din Codul de procedură civilă, modificat și completat prin Legea nr. 202/2010, Legea nr. 71/2011 și Legea nr. 60/2012,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE

Admite recursurile în interesul legii declarate de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, stagiul complet de cotizare utilizat pentru recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor nevăzătoare, drepturi care s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001, este cel reglementat de art. 89 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială.

Obligatorie, potrivit art. 3307 alin. 4 din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 14 mai 2012.

Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Rodica Aida Popa

Magistrat-asistent,
Niculina Vrâncuț

RECTIFICĂRI

La Ordinul ministrului justiției nr. 1.243/C/2012 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de evaluare a performanțelor profesionale individuale ale personalului contractual din cadrul instanțelor judecătorești, precum și ale personalului contractual din aparatul propriu al Ministerului Justiției, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 297 din 5 mai 2012, se face următoarea rectificare:

— la art. 2 alin. (1) din regulament, în loc de: „... este evaluată anual de către președintele instanței, ...” se va citi: „...este evaluată anual și este asigurată de către președintele instanței, ...”.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 597532